

kommende til at fordrø, at Kontrakten skulde hæves. Dette er ikke længere Tilfældet ifølge det foreliggende Forslag, idet det nemlig berøfter, for at han skal kunne træde ud af Forholdet, er nødvendigt, at der foreliggende særegne ved Lærekontraktens Indgaaelse uforudsete Omstændigheder, som gjøre en Forandring i hans Uddannelse og Bestemmelse for Fremtiden ønskelig. Jeg tror, at man maa erkjende, at der er givet en Betyrrelse for den vedkommende Mester derved, at man har opstillet den Fordring, at der skal foreliggende saadanne Kjendsgjerninger, som maa siges at fyldestgjøre de her stillede Betingelser. Det er ikke nok, at Lærlingen kommer og siger: Jeg vil ud af Faget, eller at Forældre eller Børger reise Paastand derpaa, nei, de maa paavise Tilstedeværelsen af saadanne Kjendsgjerninger, som efter et fornuftigt Skjøn maa siges at medføre den Virkning, at man maa indrømme dem, at det er ønskeligt, at han slaar ind paa en anden Bane. Hvilke disse Kjendsgjerninger ere, ja, det er jo naturligtvis Noget, som det ikke vil være muligt udtømmende at angive, men saadanne Exempler ville jo vistnok foreliggende for ærede Medlemmers Erindring. Jeg skal f. Ex. nævne det Tilfælde, hvor Lærlingen skal hjem for at overtage en Gaard paa Grund af Forandring i Familieforholdene, hvilket vel er Noget, som maa siges at ligge nærmest, eller naar man f. Ex. opdage, at han havde et betydeligt kunstnerisk Talent, som det vilde være Synd skulde gaa tabt derved, at han ikke fik Leilighed til at uddanne det paa behørig Maade, eller naar Forældrene ønskede at udvandre og at tage Sønnen med, ifødetfor at lade ham blive ene tilbage her. Det forekommer mig, at naar saadanne Begivenheder indtræde, saa maa enhver human og billigstænkende Mester erkjende, at der under disse Omstændigheder er Grund til at lade Lærlingen slippe ud af Forholdet. Jeg skjønner ikke rettere, end at dette stiller sig som ligesæmt og simpelt, og jeg har selv talt om denne Paragraf med Gaandværksmestre, som alle have indrømmet: Ja, naturligtvis under disse Omstændigheder vilde vi ikke gjøre vor kontraktmæssige Ret gjældende. Altsaa, nu kræves der saadanne Betingelser, om hvilke man maa sige, at enhver human Mester vil indrømme, at naar de foreliggende, saa er det naturligt og rimeligt, at han ikke fastholder sin kontraktmæssige Ret. Men naar man altsaa stiller Betingelserne saaledes, at man maa sige, at selv om der ingen Lovbestemmelse foreligger, saa vilde Mesteren af sig selv ikke gjøre sin strenge Ret gjældende, men derimod billigtvis lade den Paagjældende slippe, forekommer der os ikke at være nogenformelt Betænkelighed ved at vedtage Forslaget i denne Skikkelse. Saa bliver det næste Spørgsmaal jo: Hvem skal afgjøre, om disse Betingelser foreliggende, om saadanne Kjendsgjerninger ere tilstede, som maa siges at give Lærlingen

en billig og rimelig Grund til at hæve Kontrakten. Det er et Spørgsmaal, som ifølge sin Natur ikke er et egentligt Retsspørgsmaal. Saadanne Afgjørelser som, hvad der under de givne Omstændigheder er rimeligt og billigt, hvad der gjør en forandret Bestemmelse ønskelig, beror paa et Skjøn over de konkrete Omstændigheder, som netop ifølge sin Natur ikke kunne siges at være en Retssag. Det kan ikke afgjøres efter de strenge formelle Principer, som Domstolene have at følge ved deres Afgjørelse, men det beror paa et rimeligt og billigt Skjøn over, hvad de foreliggende Omstændigheder føre med sig. Derfor havde vi tænkt os Muligheden af, at Spørgsmaalet kunde henvises til Afgjørelse ved Boldgift, som der ogsaa er henvist til i den Henvendelse, som er kommen til os fra Foreningen til Lærlingenes Uddannelse; men da den ærede Minister ønskede, at det skulde henlægges til Øvrigheden, have vi ogsaa med fuld Overbevisning kunnet gaa ind paa denne Afgjørelsesmaade, idet vi netop have ment, at her foreligger en Afgjørelse, som ifølge sit hele Væsen og Betydning nærmest maatte fortæres under Øvrigheden og er i Analogi med Afgjørelser, som Øvrigheden har at træffe paa andre Punkter; navnlig f. Ex. paa Familierettens Omraade. Jeg skal saaledes henvise til, at det er Øvrigheden, som har at afgjøre, f. Ex. om Forældre have skjellig og billig Grund til at forhindre Børns Ugteftab, eller om der er Grund til ikke at lade en Person være Børge og deslige, om man kan betro en Enke at sidde i uskiftet Bo, kort sagt, det er Altsammen Afgjørelser, som maa siges at fortæres under Øvrigheden. Altsaa, forsaavidt have vi ment, at der ikke var tilstrækkelig Grund til at have nogenformelt Betænkelighed ved at ogsaa et saadant Spørgsmaals Afgjørelse, hvor det netop kommer an paa et rimeligt og billigt Skjøn over, hvad Parternes Interesse medfører, bliver overladt til Øvrigheden. Derfor skal denne afgive en Erklæring om, at saadanne Omstændigheder ere tilstede, og først naar denne Betingelse er fyldestgjort, bliver der Spørgsmaal om, at de Paagjældende ere berettigede til at fordrø Kontrakten hævet, og saa kommer naturligtvis Erstatning til Mesteren, der bestemmes paa almindelig Maade ved lovlige Skjønsmand. Jeg tillader mig altsaa paa Udvalgets Vegne at anbefale dette Endringsforslag saaledes, som det nu foreligger, idet jeg vil fremhæve, at det, som det som os an paa, var, at den Lærling, som er udtrykt deri, bliver gennemført. Vi have ikke det Mindste imod, at den omgjøres med saadanne Garantier, som anses for nødvendige til Mesterens Betyrrelse. Men det er en bestemt Fordring, som i Humanitetens Navn maa stilles, at den Lærling, som er bunden for en Arrække, naar der indtræder saadanne særegne og uforudsete Omstændigheder, maa have Mulighed for at kunne slippe ud af Kontrakts-